

ACTINIDIA

Actinidia sp. - aktinídie, kiwi (Actinidiaceae)

Původ:

Aktinídie je ovocný druh pocházející z východní a severovýchodní Asie. Až introdukcí na Nový Zéland dostala pojmenování „kiwi“ a pod tímto jménem se šířila dál.

Jsou to rychle rostoucí opadavé liány, vyžadující konstrukci pro přichycení svými ovíjivými výhony. Pro zdárný vývoj potřebují slunné, ne příliš větrné stanoviště a živné půdy s pravidelným přísunem vláhy. Jedná se o dvoudomé rostliny, tudíž jsou potřeba samčí a samičí rostliny k dosažení bohatých sklizní každý rok. Samčí rostlina - opylovač musí pokrývat dobu kvetení dané samičí rostliny. Některé kultivary jsou uváděné jako samosprašné (Issai, Jenny). Oboupohlavnost však v některých případech není stabilní. Plodnost přichází většinou třetím rokem. Jediným významným škůdcem u nás je sviluška.

Existuje více než 50 botanických druhů. Z toho jsou ve světě komerčně nejvyužívanější *A. deliciosa* a *A. chinensis*. S prodejem jejich plodů se denně setkáváme na pultech našich obchodů. Bohužel tyto druhy nejsou příliš adaptované na naše klimatické podmínky. S úspěchem je lze pěstovat především ve studeném skleníku nebo pod fóliovým tunelem, kde prodloužíme vegetační období potřebné k dozrávání plodů a snížíme riziko namrzání.

Naproti tomu druhy místního významu jako *A. arguta*, *A. kolomikta*, *A. polygama* a jiné mají kratší vegetační dobu a jsou dostatečně mrazuvzdorné. Některé z nich snášejí až -45°C v době vegetačního klidu. Zvláště *A. arguta* a její kříženci se stávají více populární nejen u nás. Plody jsou sice menší a lysé, avšak mají vynikající chuť a jí se i se slupkou. Dozrávají postupně od konce září a v průběhu října až do zámrazu. Vysoký obsah vitamínu C dělá z ovoce skutečnou vitamínovou bombu (až 100mg vit. C na 100g dužniny).

Kultivary *A. arguta*

ANANASNAYA - klasická cizosprašná odrůda vyšlechtěná Mičurinem v 30 letech. Jedná se o velmi bujný a plně mrazuvzdorný kultivar (-35°C). Plody jsou malé (3–5g), zelené, mírně podlouhlé, některé klony vybarvují plným fialovým líčkem. Chuťově je řazena mezi nejlepší kultivary. Dozrává až v říjnu. Ideálním opylovačem jsou samčí rostliny *A. arguta*.

ISSAI - samosprašná odrůda pocházející z Japonska. Je to středně bujná liána dosahující až 4m dlouhých výhonů. Letorosty i listy jsou světle zelené, celkově není tak dekorativní jako ostatní kultivary. Zraje až v říjnu. Plody jsou velmi malé (menší než u 'Ananasnaya'), zelené, velikosti malého angreštu. Při nedokonalém vyžrání letorostů namrzá, ale na jaře snadno regeneruje.

JUMBO - velkoplodý cizosprašný kultivar. Bujná liána se světle zelenými listy a narůžovělými řapíky. Plody dosahují hmotnosti 10–30g, světle zelené, ploché a dlouze protáhlé. Je o něco ranější než 'Ananasnaya'. Vyžaduje opylovače.

WEIKI - bujněji rostoucí kultivar uváděný jako samosprašný. Listy jsou tmavě zelené s červeným řapíkem. Výhony jsou též načervenalé, obzvláště z osluněné strany. Plody jsou okolo 2cm dlouhé, zelené s fialovým líčkem.

Kultivary *A. deliciosa*

HAYWARD - klasická velkoplodá cizosprašná odrůda, která v několika klonech představuje nejpěstovanější odrůdu na světě. Plody s hnědou pokožkou hustě pokrytou chloupky dosahují průměrné hmotnosti 110–130g. Dužnina je zářivě zelená. Opylení zajišťují vybrané samčí odrůdy *A. deliciosa*. Dozrává až koncem října a v listopadu. Bez zimní ochrany vymrzá.

JENY - kultivar je uváděný jako samosprašný. Plody nedosahují velikosti ani kvality jako 'Hayward'.

TOPSTAR® - má stejné charakteristiky jako Hayward, je však méně bujný a plody jsou lysé s výraznými lenticelami na pokožce. Opylovač identický jako pro 'Hayward'.

Kultivary *A. chinensis*

ELISABETH® - Golden Kiwi je vybraná selekce se žlutou dužninou. Plody jsou méně plstnaté, v chuti mnohem sladší než 'Hayward'. K opylení je třeba samčí rostliny *A. chinensis*. Není mrazuvzdorná.